Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування Центру ментального (психічного) здоров'я КНП «Івано-Франківська обласна дитяча клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради»

19.10.2026

м. Івано-Франківськ, 2026 р.

І. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19^1 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 19.10.2026 групою НПМ здійснено відвідування Центру ментального (психічного) здоров'я КНП «Івано-Франківська обласна дитяча клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради».

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Непийвода Людмила Іванівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Дем'янчук Світлана Степанівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Центр ментального (психічного) здоров'я (далі – Центр) створений 01.08.2025 та є структурним підрозділом КНП «Івано-Франківська обласна дитяча клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради» (далі – заклад, КНП «ІФ ОДКЛ ІФОР», яка знаходиться за адресою: вул. Коновальця, 132, м. Івано-Франківськ, 76014.

Генеральний директор закладу: **Мельник Тарас Михайлович**.

Завідувач Центру: **Підвербецька Лариса Валентинівна**.

Центр розташований на першому і другому поверхах одного з корпусів закладу з окремим входом (фото 1).

Відповідно до Положення про Центр ментального (психічного) здоров'я із дитячими психіатричними стаціонарними ліжками у комунальному некомерційному підприємстві «Івано-Франківська обласна дитяча клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради», затвердженого наказом від 29.05.2026 № 108-ос, Центр забезпечує надання спеціалізованої психологічної, психосоціальної та психіатричної допомоги в амбулаторних та стаціонарних умовах пацієнтам, які звернулись самостійно, або за направленням лікуючого лікаря чи надавача психосоціальної допомоги первинного рівня.

З 01.07.2026 до складу Центру введено 10 дитячих психіатричних стаціонарних ліжок.

У день відвідування на стаціонарному лікуванні перебувало 9 дітей, з яких, 3 хлопці і 6 дівчат.

Пацієнти розміщуються у дво- та тримісних палатах на другому поверсі (фото 2). У кожній палаті встановлений кондиціонер. Для пацієнтів забезпечено вільний доступ до питної води (встановлено кулер). Організоване чотириразове харчування. Наявна побутова техніка для підігріву їжі та зберігання продуктів пацієнтів.

Тут також розташовані палата інтенсивної терапії, маніпуляційна, лікарська та дві санітарно-гігієнічні кімнати, одна з яких обладнана душовою.

В коридорі та маніпуляційному кабінеті здійснюється відеоспостереження, про що розміщено відповідні попереджувальні позначки.

Заклад має ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики та з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів. Медичні послуги у Центрі надаються за пакетами програми медичних гарантій: 72 «Психосоціальна та психіатрична допомога дорослим та дітям, що організовується центрами ментального (психічного) здоров'я та мобільними мультидисциплінарними командами», 19 «Психіатрична допомога дорослим і дітям в стаціонарних умовах», 9 «Профілактика, діагностика, спостереження та лікування в амбулаторних умовах», 24 «Мобільна паліативна медична допомога дорослим і дітям».

Центр є клінічною базою кафедри психіатрії, наркології та медичної психології Івано-Франківського національного медичного університету. Штатна чисельність Центру (стаціонарні ліжка) складає 19 штатних одиниць: завідувач/лікар-психолог - 1,0 од., лікар-психіатр дитячий - 4,0 од., лікар-педіатр - 0,25 од., сестра медична - 2,0 од., сестра/брат медичні - 5,0 од., молодша сестра медична - 1,0 од., молодша сестра/брат медичний-палатний - 5,0 од., клінічний психолог - 2,0 од., практичний психолог - 1,0 од., реєстратор медичний - 1,0 од. Фактично працює 26 осіб, вакантні посади відсутні.

Медикаментозне забезпечення дітей проводиться за кошти закладу. За період з 01.07.2026 по 01.09.2026 у стаціонарі проліковано 159 дітей.

На інформаційному стенді Центру та сайті закладу (https://odkl.if.ua/liky/) оприлюднюються залишки медикаментів.

Приміщення Центру оснащене системою пожежної сигналізації, укомплектоване 6 вогнегасниками, наявний план евакуації.

Укриття КНП «ІФ ОДКЛ ІФОР» розраховане на 1,5 тис. місць. Евакуація дітей під час повітряної тривоги відбувається під супроводом медичного персоналу.

Варто зазначити, що приміщення Центру адаптоване до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення: до центрального входу встановлений пандус, облаштовано інклюзивну санітарно-гігієнічну кімнату (фото 3), забезпечено контрастне маркування сходових маршів і прозорих елементів дверей, розміщені тактильні елементи доступності із застосуванням шрифту Брайля (фото 4). У приміщенні наявний ліфт.

Під час відвідування проведено конфіденційне спілкування з 11 пацієнтами і їх відвідувачами та 5 працівниками. Скарг на неналежне поводження з боку персоналу від пацієнтів не надходило.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 28 Конституції України, стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижуючих гідність, видів поводження і покарання)

1. Відвідуванням встановлено, що з моменту створення стаціонарну фізичне обмеження до пацієнтів застосовувалося 4 рази за допомогою сертифікованих ременів для фіксації (фото 4). Час, на який призначалася фіксація, не перевищував 4 години.

Під час спілкування із медичним персоналом з'ясовано, що на підставі наказу «Про порядок застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції до хворих» від 14.08.2026 № 174-ос у стаціонарі Центру фізичне обмеження та ізоляція пацієнтів здійснюється у трьох палатах на ліжках без присутності інших сторонніх осіб. При цьому, при повній наповненості стаціонару та відсутності вільних місць виконати вимогу щодо застосовування фізичного обмеження до особи, яка страждає на психічні розлади, стає практично неможливим, що призводить до вимушеного порушення частини другої пункту 11 Правил застосування фізичного обмеження та/або ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, затверджених наказом МОЗ від 24.03.2016 № 240 (далі – Правила).

Таким чином, приміщення, в яких застосовується фізичне обмеження та ізоляція пацієнтів, не відповідає вимогам пункту 9 Правил, оскільки палати мають глухі двері, з вікон зняті ручки (фото 5), що позбавляє пацієнтів на власний вибір провітрювання приміщення, у зазначених приміщеннях відсутнє санітарне обладнання, що унеможливлює безперешкодний доступ пацієнтів до належних санітарних умов.

Порушення права на свободу та особисту недоторканність (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України)

2. Усупереч нормам статті 8 Закону України «Про психіатричну допомогу» (далі – Закон № 1489-ІІІ) та пункту 9 Порядку надання психіатричної допомоги в умовах стаціонару, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 07.12.2023 № 2085 (далі – Порядок надання психіатричної допомоги в умовах стаціонару), діти, госпіталізовані до стаціонару Центру, не мають можливості виходити за межі приміщення, а також на вулицю на прогулянку, у тому числі, в супроводі персоналу, оскільки вхідні двері до другого поверху Центру обладнані системою контролю доступу, яка не дозволяє пацієнтам самостійно відчиняти двері (фото 6). Ключі від дверей знаходяться у персоналу.

Так, статтею 8 Закону № 1489-III передбачено, що психіатрична допомога має надаватися в найменш обмежених умовах, що забезпечує безпеку особи та інших осіб, при додержанні прав і законних інтересів особи, якій надається психіатрична допомога. Пунктом 9 Порядку № 2085 заборонено замикати вхідні двері до приміщень та палат, що використовуються для надання психіатричної допомоги у стаціонарних умовах. Вхід/вихід з відділень має бути вільним, з урахуванням вимог громадської безпеки у нічний час.

Отже, у порушення зазначених вимог, пацієнти, які надали усвідомлену згоду на госпіталізацію до закладу (примусова госпіталізація за судовим рішенням не була застосовна до жодного з пацієнтів), перебувають у зачиненому на замок стаціонарі Центру, що фактично позбавляє їх можливості вільно пересуватися територією закладу або залишати його за власним бажанням. За таких обставин діти, які перебувають на лікуванні без супроводу батьків, у тому числі діти, які мають статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, фактично обмежені у свободі пересування.

Вказані обставини фактично призводять до запровадження практики ізолювання дітей, які перебувають у психіатричному закладі, що не відповідає пункту 49 Стандартів Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Стандарти КЗК) (Витяги з Восьмої Загальної доповіді [CPT/Inf (98) 12) та Правилам.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України)

3. Групою НПМ виявлено неналежне ведення у закладі медичної документації, пов'язаної з фіксацією тілесних ушкоджень пацієнтів.

Пунктом 5 Порядку надання психіатричної допомоги в умовах стаціонару визначено, що госпіталізація до закладу з надання психіатричної допомоги осіб, які не досягли 14 років (малолітніх осіб), здійснює черговий лікар-психіатр (лікар-психіатр дитячий). Під час огляду пацієнта черговий лікар-психіатр (лікар-психіатр дитячий) досліджує психічний стан дитини, визначає ризик самоушкодження та ризик заподіяння шкоди іншим та оцінює фізичний стан, збирає необхідні анамнестичні відомості і заносить відповідні дані до форм первинної облікової документації № 001/о «Журнал обліку прийому хворих у стаціонар та відмов у госпіталізації» (далі – форма № 001/о) та № 003/о «Медична карта стаціонарного хворого № ___» (далі – форма № 003/о), затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110.

При виявлені тілесних ушкоджень кримінального характеру (вогнепальних, колотих, різаних, рубаних, забитих поранень), інформування органів і підрозділів поліції здійснюється відповідно до наказу Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України від

06.07.2016 № 612/679 «Про порядок обліку фактів звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів і підрозділів поліції» (далі – Наказ № 612/679).

Однак, Журнал обліку фактів звернення та доставлення до закладу охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів та підрозділів поліції, що ведеться у приймальному відділенні КНП «ІФ ОДКЛ ІФОР», не відповідає встановленій формі, що затверджена Наказом № 612/679. Крім цього, у графі 3 журналу «П.І.Б. постраждалого, число, місяць, рік народження» у більшості записів відсутня інформація про дату народження постраждалого (фото 7).

4. У порушення вимог Інструкції щодо заповнення форми первинної облікової документації № 511/о «Довідка № __ про фіксацію тілесних ушкоджень», затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186, у закладі не заповнюється Довідка про фіксацію тілесних ушкоджень (форма № 511/о) у разі виявлення лікарем під час огляду особи будь-яких тілесних ушкоджень без урахування характеру їх походження.

Порушення права на життя та безпеку (стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 27 Конституції України)

5. Наявне у підвальному приміщенні закладу укриття не облаштоване відповідно до розділу V наказу Вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 (зі змінами), ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту» та потребує капітального ремонту (фото 8).

Водночас, відвідуванням встановлено, що на даний час в рамках Програми з відновлення України для закладу виділені кошти на ремонт укриття та проводиться тендерна процедура закупівлі послуг.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

КНП «Івано-Франківська обласна дитяча клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради» та Центру ментального (психічного) здоров'я в межах компетенції:

1. Привести приміщення для застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції у відповідність до вимог пункту 9 Правил, забезпечивши можливість провітрювання палат та обладнавши їх для безперешкодного доступу пацієнтів до санітарних засобів із можливістю усамітнення.

2. Забезпечити вільний вихід пацієнтів за межі приміщень стаціонару з урахуванням норм Закону № 1489-III, Порядку № 2085 та стандартів КЗК, виключивши практику необґрунтованого замикання дверей та обмеження свободи пересування дітей, які перебувають на добровільній госпіталізації.

3. Забезпечити обов'язкове заповнення медичними працівниками Довідки про фіксацію тілесних ушкоджень (форма № 511/о) у всіх випадках виявлення під час огляду пацієнта будь-яких тілесних ушкоджень, незалежно від характеру та обставин їх походження.

4. Привести Журнал обліку фактів звернення та доставлення до закладу охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів та підрозділів поліції, який ведеться у закладі, у відповідність до встановленого Наказом № 612/679 зразка та забезпечити його належне заповнення відповідальними працівниками.

5. Забезпечити проведення ремонтних робіт та облаштування підвального приміщення (укриття) відповідно до Вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579 (зі змінами).

Додатки:

1. Фотофіксація на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ,
головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Верховної Ради України
з прав людини **Людмила НЕПИЙВОДА**

Додаток до звіту

фото 1

фото 2

фото 3

фото 4

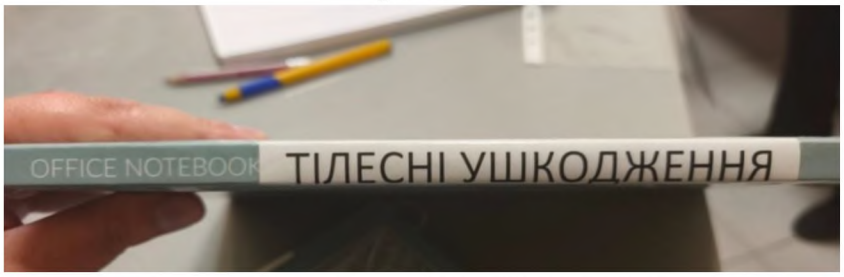
фото 5

фото 6

фото 7

OFFICE NOTEBOOK
ТІЛЕСНІ УШКОДЖЕННЯ

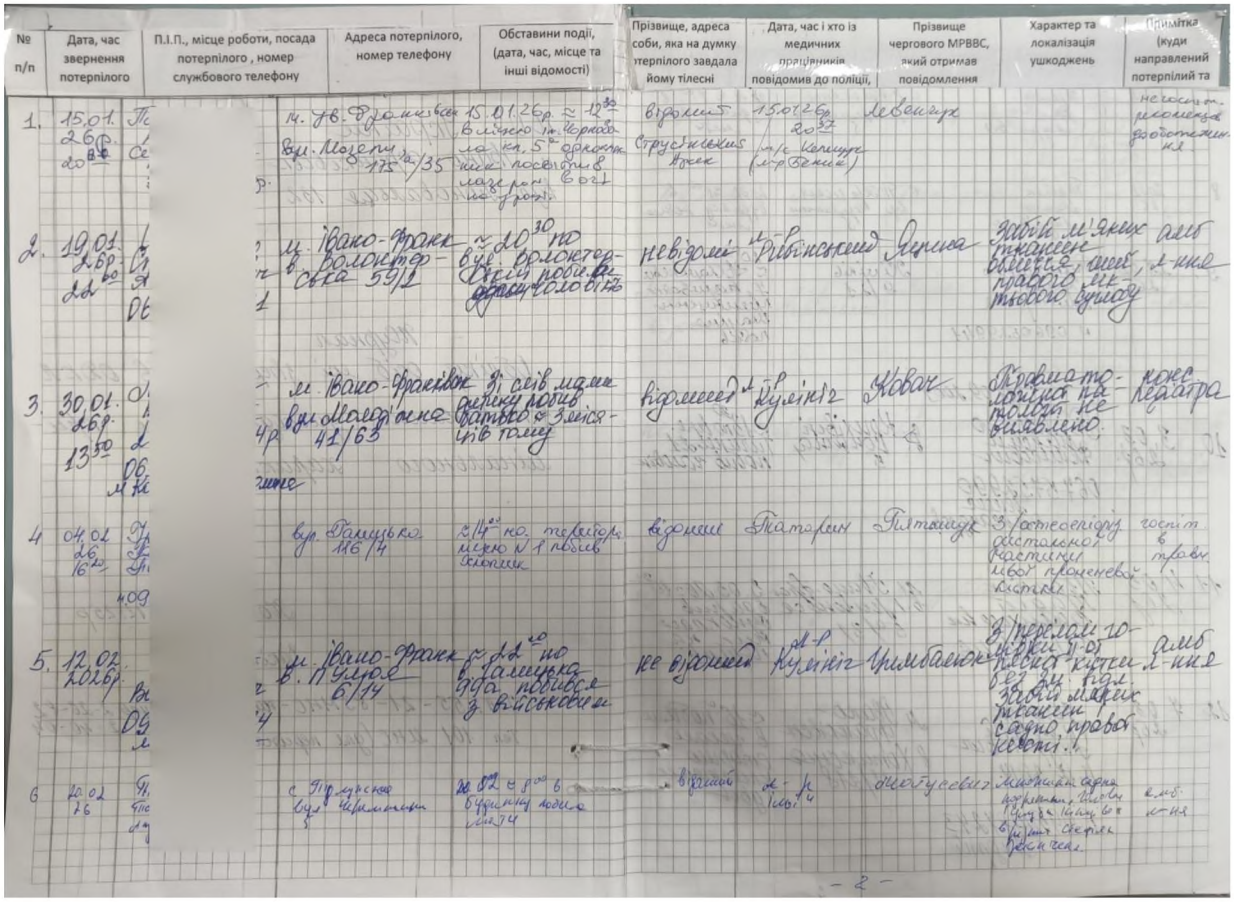

№ п/п
Дата, час звернення потерпілого
П.І.П., місце роботи, посада потерпілого , номер службового телефону
Адреса потерпілого, номер телефону
Обставини події, (дата, час, місце та інші відомості)
Прізвище, адреса особи, яка на думку потерпілого завдала йому тілесні
Дата, час і хто із медичних працівників повідомив до поліції,
Прізвище чергового МРВВС, який отримав повідомлення
Характер та локалізація ушкоджень
Примітка (куди направлений потерпілий та
1.
2.
3.
4
5.
6

фото 8

